

VEGYES.

(A pesti egyetemi csillagda) eszközeinek elhanyagolásáról a „Sirius” nevű csillagászati jól elterjedt német szaklapban egy utazó a következő, csillagdánkat illető nem épen dicséretes elhanyagolásról tesz említést: „Mindenekelőtt a pesti egyetemi csillagdával (ezelőtt a budai gellérthegyi) kell, hogy megismertessék az olvasót, írja ismertető, hogy vele az egyetem mostoha gyermekeiről kellő fogalmat nyújthassak. Ne higgye azonban senki, hogy őt egy szép délkör-szobába, vagy egy forgó tetejű kupolába vezetem; inkább huzcolni vagyok kénytelen őt a pesti egyetem egyik sötét folyosóján végig egy földszinti sötét kamarába, mely körülbelül 15 láb hosszú, 9-10 láb széles, és sehol egyetlen ablaka sincs. A budai csillagda egykori szép eszközei vannak alakjaikból kifecizve és megrozsdásodva. Csodálatos, hogy a „Nagy” féle observatorium eszközeit, melyek ezelőtt 18 évvel Bécsben Starke ur által voltak bepakolva, még mindig ugyanazon ládában lehet bezárva látni. Az utóbbiról bizonyosan nem, csak hallomás után lehet tudni, hogy — ámbár Starke ur által voltak legnagyobb gonddal bepakolva — mégis alapjukban el vannak görbülve, a vasrészek pedig össze vissza rozsdásodva, minden legkisebb takarítás nélkül. — Mit kell a gellérthegyi csillagda eszközeiről beszélnem?! — Mindjárt a bemenetelnél a sötét, nedves kamrában áll a szép óraművel ellátott, 5 hüvelyk nyílású aequatorialis távcső mahagoni állványra. Most csak a hajtómű van az állványval egybekapcsolva, mert a távcső elgörbülve egy szegletbe támasztatott, mint egy régi pipaszár, melynek többé semmi hasznát nem lehet venni. Azért mondom „régit”, mert egy dohányos ember új pipaszárára több gondot visel, mint a pesti egyetem az ő drága készleteire. A tengely, az óra és deklináció körrel — egy régi ládával leborítva — a többi romladozó készletek mellett a földön fekszik. Nem kevésbé van rossz sorsa az egykori gyönyörű Meridian-körnek (testvére a bécsi csász. kir. univers. observatorium délkör távcsövének), mely 4 hüv. átmérővel és 30 hüvelyknyi körrel bir, melyen 2 másodperc közvetlenül leolvasható. Ez az átfordító készüléknek fekszik. A tárgylencse belőle hiányzik, azt szeretjük hinni inkább, hogy őrizet végett el van téve (?). A távcső és a tengely már görbe, hisz 25 éve, hogy az ellensúly róla hiányzik. A körök egészen hasznavehetetlenek. — A délkör mellett fekszik a 4—4. 5 hüv. nyílású átmeneti cső (Passagerohr) hasonlóan tárgylencse nélkül. Ezen készülék, jóllehet az átfordító állványán fekszik, de köröve mégis a hasznavehetetlenségig össze van rongálva, és így a tengelynek is el kellett romlani, görbülni, mert egy negyed század alatt senkinek se jutott eszébe, hogy a hiányzó egyensúlyt vissza kellene reá helyezni. — Nézzük továbbá a Heliometert, mely 3. hüv. átmérővel bir s háromlábú sárgaréz állványon fekszik, ez a szép eszköz oly durván össze van rongcsolva, hogy legnagyobb erővel sem lehet egyetlen részét is többé megmozdítani. Így áll a dolog a 3 hüv. üstökös-keresővel is. Ezenkívül lehet még látni egy szerencsétlen készüléket tárgylencse nélkül, okulár nélkül, lupe nélkül, egy megrongált ócska mahagon szekrényben; mellette a földön egy szép Cronometer Thil kezéből, és egy inga óramű, melynek ingája hasonlóan a pipaszárhoz, egy sarokba van szorítva. Nem ázsiai barbarizmus, vagy szégyelni való gonoszság így bántani a tudomány drága eszközeivel? Ha elgondoljuk, hogy ezen eszközök mi módon jutottak a budai Gellérthegyről Pestre, valóban csodálunk kell, hogy léteznek. Ugyanis, midőn 1848-ban Budapest bombáztatott, pater Meier, a csillagda igazgatója ellilant, csak Montedegó Albert tanár maradt vissza, ki Görgei tábornoktól fedezetet kért, hogy a csillagda készleteit veszély nélkül Pestre szállíthassa. Görgei néhány honvédet adott Montedegónak, s ezek fedezete alatt vitték Pestre éjjel a nevezett eszközöket. Ez a körülmény legkevésbé sem menti azon urakat, kikre az eszközök gondviselése volt bízva, s kik a bizalommal visszaélve a haza drága kincseivel oly barbár módon bántak el. Legyen az ok felületesség, indolencia vagy ellenszenv a csillagászat iránt, mely miatt az eszközök elpusztultak: de mindig foltot képez ez azon emberek jellemén, kik a magyar egyetemet jelenben és jövőre nézve ily értékes öröktől, kincsektől fosztották meg; mert ezen eszközöket sem el nem ajándékozták, sem el nem adták — mi ily esetben tán legcélszerűbb lett volna — hanem nyugodtan elnézték napról-napra mint eszi a rozsdát, mint görbül: míg végre elpusztultak.

(Egy énekesnő története.) Monbelli Máriáról, ki nálunk is megfordult, a párisi „Figaro” a következő

rajzot közli: Monbellinek történelme van, s e történelem ha nem is regény, de nagyon hasonlít ahhoz. Jó házból származva, a természet minden bájával ellátva, csakhamar talált férőt eleget. Atyja a császárság egyik főügyésze volt, s természetes, hogy választott. Monbelli végre egy híres ügyvéd fiának neje lett. Dolga nem volt e pillanattól kezdve más, mint öltözködni, a mi utóvégre is egyike a legkellemesebb asszonyi mulatságoknak. A férj csunya, az asszony szép volt és 15 éves. A házasság előreláthatólag szerencsétlen volt. Válni kellett. Csak hogy Franciaországban a válóper nagy kellemetlenségekkel jár s az elválás maga oly sajátságos helyzetbe hozza a házastársakat, melyet minden áron kerülni igyekszik mindenki. Mégis megtörtént. Nem sokára elfogyott a pénz. Egy gyermek is született, s élni kellett. Monbelli maga akarta megkeresni kenyerét saját munkájával. Terhes feladat egy nőre nézve, ki elhagyatva áll. De Monbelli akarata erős és szilárd volt, s nagy küzdelmek után végre czélt is ért. Daczára a legkedvezőbb ajánlatoknak, kezdetben nem léphetett fel a színpadon. Egyik párisi színházzal már megiskötte aszerződést de férjének családja ellenzé fellépését. Minden követ megmozdított, hogy azt megakadályozza. Férje a forradalom alatt kis pénzhez jutott ismét; egyike volt azon embereknek, kiket a sors fentart a forradalmak számára, hogy belőlük minisztereket csináljon. Ez felhasználta minden befolyását, hogy Monbelli fellépése megakadályoztassék. És Monbelli csakugyan eltiltattat a fellépéstől, minek folytán házajából kivándorolni volt kénytelen, s itt kezdődik a diadalok fényes sora, melyeket Monbelli Európa színpadjain azóta aratott. Férje halála által megszabadulván minden bilincstől, most már belebocsátkozhatik a párisi jelenetek előadásába. Ezekben tündökölni fog. Monbelli Mária kedvencz tanítványa Garczia asszonynak; ettől tanult meg beszélni, játszani és énekelni. Ezzel a hármassal hetséggel bir is jelenleg. Ma egyike London csillagajnak. Kévszón részese ott nagyobb kegyben. Minden ünnepélyen ott van: énekel a hangversenyeken, melyeknek mindig ő volt királynője, és a színpadon, melyet ma a hódítás jogánál fogva elfoglalt. Monbelli termete meghaladja valamivel a közép magasságot; kecses és szerény magatartása, s arcának kifejezése elbájol mindenkit. Tekintetnek szelidsége megragadó, mosolya igéző. Ajka még most is oly piros, mint egy gyermeké; de barna szeme csupa bárszín és tűz. Homloka finom alkatu és szép, sötét hajazzal van körülvéve. Monbelli sopránhangja két oktávra terjed, kerekded, meleg, sajátságos rokonzenyes csengésű.

(Albumért kard.) Festetich Leo gróf a török szultánnak a vadászati album egy példányát megküldvén, a szultán elismerése jeléül egy 10,000 piaster értékű ószerű kardot küldött gróf Festetichnek.

(Tizenhárom emberhalál.) Spiecz Sámuel a véghelesi (Zólyom megye) likör-gyár tulajdonosa, Goldfinger József művezetője és Kachlman K. fölött a beszerzezbányai törvényszék, mint első bíróság a következő ítéletet mondta: Spiecz és Goldfinger három havi fogságra és 834 frt kártérítésre ítéltetnek Kachlmann tárgyi tényálladék hiányából fölmentetik. A per tárgya: Nevezett gyárban sok napszámos munkodott, s a gyár tulajdonosa, hogy takarékoskodjék, mindig ilyenekkel dolgoztatott, s a kazán mellett is csak napszámos volt alkalmazva, ki természetesen csak beletanítva a nélkül, hogy alaposan értett volna a dologhoz, végezte teendőit. A kazánon volt egy biztosító szelep is, de ezt már a napszámos nem tudta mire való. — A kazán két részből állt, melynek egyike sokkal nagyobb volt. — A kisebbben csakhamar több gőz támadt, mint a mennyit befogadhatott, s hacsak két léggörrel van tulterhelve, már okvetlenül szét kell pattannia. Meg is történt. Egy este nagy dörgés közt a kazán és katlan ezer darabra szakadt. A szétszórta darabok tizenhárom egyént ütöttek agyon, s köztük Goldfinger 4 éves fiacskáját is. Egy szakértőből álló bizottmány is küldetett ki, mely azonban a kazán minőségét meg nem állapíthatta, mert ez teljesen szét volt rombolva. Az orvosi látélet szerint a holttestek is összevissza csonkítottak, s a szenvedett sérüléseknek közvetlen következménye volt a halál. Kachlmann ur az által került a nevezett ügybe, mert ő adta el az üstöt, mely darabokra tört. A legfelső törvényszék m. hó 24-iki ülésében ez ügyet alaposan megvizsgálván, hosszú tanácskozás után az első bírósági ítéletet hagyta helyben.

(Fogadás német szóra.) — A „Fővárosi Lapok” szerint két magyar ifju jellemző fogadást tett. X. azt állítá, hogy a pesti izraeliták, kik közhelyeken láthatók, mind németül társalognak. Y. ellenben azt mondá,

hogy van köztük elég kivétel, kik magyarul beszélgetnek. Fogadtak tehát következőleg: minden este két órát sétálnak felváltva a Margit-szigeten, császárfürdőben, Erzsébet-sétányon, zugligetben és városerdőben, s aztán vacsorára indulva, ha találtak izraelitákat, kik magyarul beszéltek, akkor X. ur fizeti a vacsorát, ellenkező esetben Y. urra esik a fizetés terhe. Pénteken este fejezték be a tizedik sétát s az eredmény következő: X. ur már kilencz ízben vacsorált jobbhiszemű barátjának kontójára, mert még csak egyszer találkozott (a Margit-szigeten) oly izraelita társasággal, mely magyarul beszélgetett. S erről az egyről is kiderült, hogy az „örvendetes” kivétel két kedves fiatal lány kedvéért történt, kik az alföldről valók.

(A gyöngyösi tűzkárosultak) részére Kurcz József kávé s fehérhajó és sütőutca sarkán levő kávéházának egy napi jövedelmét batározta juttatni. E nap hétfő lesz. Este zene fogja mulattatni a közönséget.

(Egy nevezetes barlang Sopron mellett.) Sopron-megyében 1865-ben Storno soproni régész egy ó-korbeli mesterséges barlangot fedezett föl, melyben hajdan Mithras istent tisztelték. Sopron közelében egy törmelékkel borított kiálló szikla felső részén feldomborművű faragványt vettek észre, aztán ismét egy művészileg faragott kőtuskóra találtak. Végre kibontakozott az egész barlang, melyben sok, ékítésű szolgált tárgyra akadtak. A hét láb magas, és öt láb széles falfalon ott áll a szép feldombormű, mely a még jól fennmaradt Mithrast és jelvényeit állítja elének. Alul egész tisztán a következő felirat olvasható: „Fecit. Inpedio Svo”; a kifaragott kővön (valószínűleg sírfedő) ez áll: „Deo Invicto Mitre... VL. Saturnius Ex Voto Posuit.” Mindkettőn Mithras alakja ábrázoltatik, a mint a bikát legyilkolja: két oldalt a világosság két geniusa; jobbról Phosphorus-e magasra tartott, s a balra Hesperus-e lefelé fordított fáklyával; ezen felül látható az eb, mely a bika vérért nyálja s alul a kigyó. Mithras alakja művészileg van faragva; csak a személyek és állatok vonásai vannak némileg elmosódva, mégis mind tisztán felismerhetők. Felette érdekes jelenség, hogy a sima helyeken a kékszin tisztán kivehető. A körvonalokról az egykori barlangnak egész alakja is teljesen megfelel a Mithrastisztelet szokásainak. A barlang ingó tárgyai a püspök, mint birtokosnak közel fekvő rákosi palotájába vitettek, hol azok gondosan őriztetnek. Kiváncos volna azonban, hogy a barlang eredeti állapotába visszaállíttassék, hogy így Európa régészeinek bucsujáró helyül szolgálhatna. Ha már a Heidelberg mellett feltalált neuenheimi Mithras emlékek, melyekről Creutzer oly méltólag emlékezik, oly figyelemre méltók, mennyivel figyelemre méltóbb a Soprontól másfél órai távolra fekvő rákosi barlang, hol a barlang hátfalát a természetes sziklafal képezi, mi más helyütt eddig nem észleltetett. A neuenheimi emlékek rajzolata majdnem teljesen egyező a rákosi emlékekkel. A Mithras-tisztelet egyike a legtöbb vonatkozással bíró, legbonyolultabb, s így legnehezebb való-lási-tiszteleteknek, melyeket a vallás-történelem felmutat. Mithras nem volt a nap, melylyel a perzsák által együtt tiszteltetett; ő egy másodrendű lény volt, de mindamellett a legfőbb azon jó lények között, melyeket Ormuzd teremtett, s a melyek Izdeknek hívtak; ő mint egy nap és hold között folyton mozgó lény jelenik meg, ő a világosság és termékenység közvetítője. A perzsák Mithrasra mint a sziklák istenére esküdtek, ugyanazert őt barlangokban tisztelték; ő a közvetítő Ormuzd — a jónak, s Ahriman — a rossznak kutfeje között.

(Nemes tett.) Egy 73 éves öreg ember nem rég lecsúszott fejjel, kétségbeesett arcczal indult a Dunának. Meglátja ezt Zimmermann F., józsefvárosi bádgosmester s roszt sejtve rákiált: „Hová megy, öreg?” Ez nem szól, mire a bádgos újra rákiált. „Eh feleli ekkor az öreg, — hagyjon az ur békét. Meguntam az életemet.” Zimmermann részvétellel kérdé bajának okát. E részvét őszinteséget szült. „Uram! két havi pénzemert adtam ki tüzi fára, más-honnan várva egy kis pénzt, de mivel elmaradt, holnap már nincs mit ennem.” „S mennyire volna szüksége?” „Bizony vagy husz forint.” „Itt van a husz forint, mondá az emberséges polgár, — menjen vele haza.” Az öreg azonban nem mozdult, könyekbe törvén ki. Végre Zimmermann felültette kocsijára, s magával haza vitte